

CARLES MITJA

Un milió dos-cents mil maons han estat col·locats un sobre l'altre perquè el banc de bancs pugui tenir a Girona un magatzem de diners a prova de bomba. Molts rectors tindran enveja d'aquest edifici inquietant, d'aquest temple a la religió més antiga. Als seus peus s'estén un espai on les màquines començaran a donar els primers tocs urbanitzadors ben aviat.

A l'extrem oposat d'aquest espai, que porta ja el nom de plaça de la Constitució, un altre temple amaga vergonyosament la lletjor de la seva façana darrera d'uns habitatges la destinació dels quals és que els nostres néts en vegin l'enderrocament.

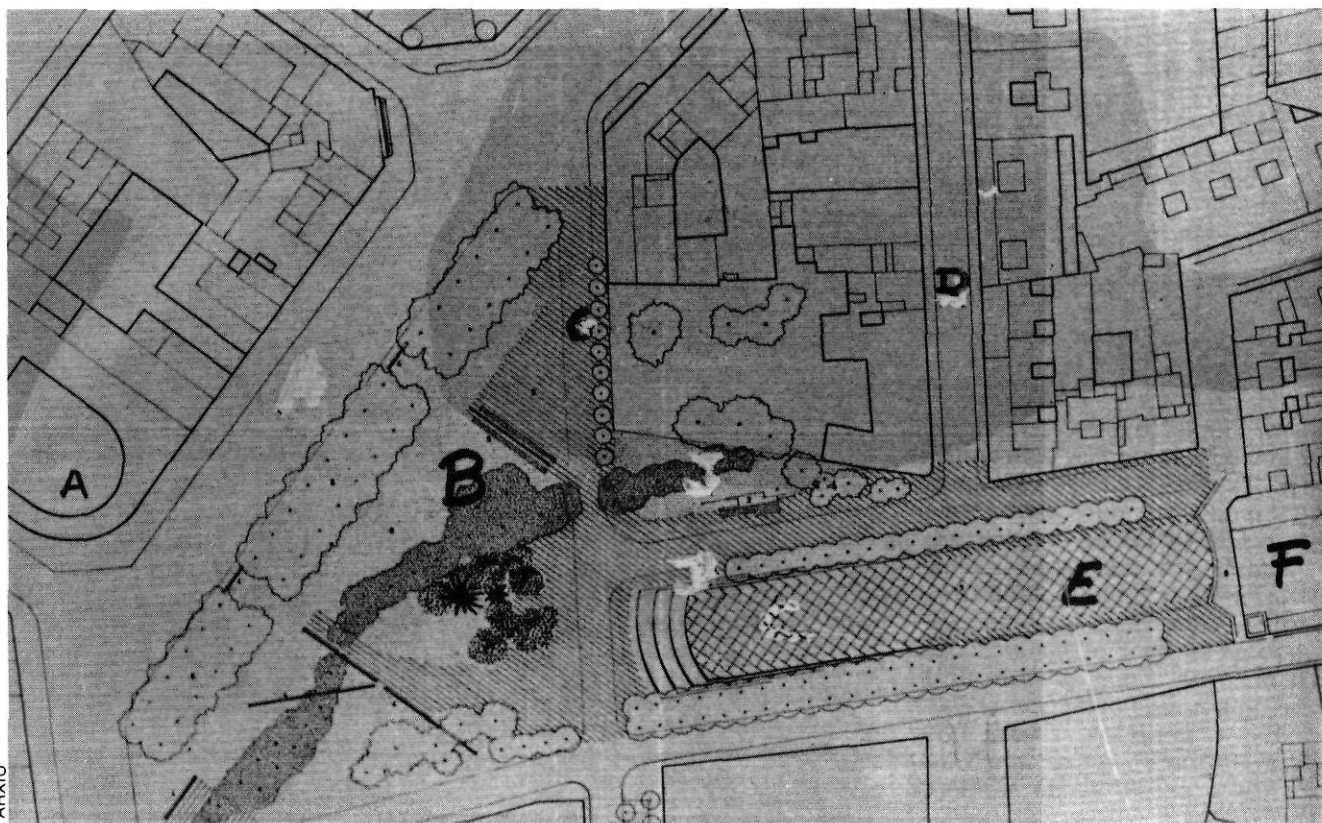
La banda de migdia d'aquesta futura plaça queda tancada per un dels símbols més eloqüents de la incontrolada especulació immobiliària que va caracteritzar els anys seixanta: l'edifici que inicialment duia el nom del banc promotor i que ara ha estat rebatejat amb el nom de la Grober, nom que ens recorda que aquell espai fou el fogar de la industrialització a Girona.

Al nord, l'edifici del govern civil i l'escola que porta el nom d'un dels més importants escriptors i polítics gironins: Francesc Eiximenis. A llevant, la casa de l'Ave Maria i la permanent erecció de la restaurada torre de les aigües. A ponent, flanquejant el Banc d'Espanya, la botiga que Narcís Masó va dissenyar tot copiant la façana del desaparegut Athenea, i al costat seu la casa que Isidre Bosch va fer per a la família Sabaté. Més enllà, l'edifici dels sindicats i una altra casa d'Isidre Bosch, feta el 1935 per a la família Plaja, una de les mostres més eloqüents d'anacronisme arquitectònic que hi ha a Catalunya. Com a teló de fons, les puntes dels plàtans de la Devesa, grisos a l'hivern, verds a l'estiu.

Tot plegat fa d'aquest indret un trencaclosques sense cap ni peus, una barreja d'estils diversos i parets d'aigües, però també un espai on la història ha anat deixant petjades que permeten recordar-ne moments essencials, un lloc on els gironins podem sentir-nos abraçats pel passat. Quan van caure les muralles, fou punt d'enllaç entre el Mercadal del segle XIX i l'Eixample del XX. Els seus orígens es remunten als primers segles de l'era cristiana, quan era lloc d'enterraments. La sèquia Monar, que hi passa per sota, no solament és el cinquè riu de Girona, sinó aquell que no ha servit a l'art, sinó a la indústria, símbol doncs d'una Girona ben diferent al tòpic més gastat.

Seria possible escriure un llibre sobre la plaça de la Constitució*. Avui ens limitarem a oferir algunes pinzellades sobre el moment actual d'aquest espai urbà que difícilment serà plenament urbanitzat abans del traspàs al segle XXI.

Un espai urbà que unirà passat i futur

ARXIU

Plànol de la plaça. A: Banc d'Espanya. B: l'espai que s'arranjarà en primer lloc. C: Carrer Gròber. D: carrer Eiximenis. E: plaça enrajolada sota la qual s'ha de fer l'aparcament. F: església del Mercadal.

* Entre les moltes coses que ja s'han publicat sobre l'espai que actualment ocupa la plaça, poden ser especialment útils:

ALBERCH I FUGUERES, Ramon: *El carrer de la Premsa*. Punt Diari, 12 de novembre de 1985, plana 55.

BLANCH I YLLA, Narcís: *Gerona històric-monumental*. Girona, 1862. Plana 352.

BOTET I SISÓ, Joaquim: *Sepulturas antiguas recién descubiertas en el Mercadal de Gerona*. Revista de Gerona, XIV. 1890. Reproducció facsimil a càrrec de la Diputació de Girona, 1985. Planes 366-270 i 289-295.

CLARA I RESPLANDIS, Josep: *La indústria moderna a la Girona del segle XIX: la foneria Planas*. Revista de Girona, 80 (1977), planes 215-222.
De convent a fàbrica: can Barrau del carrer Nou. Revista de Girona, 113 (1985), planes 312-315.
El carrer de Cristòfol Grober. Punt Diari, 12 de gener de 1985, plana 6.
El carrer de la Sèquia. Punt Diari, 28 d'octubre de 1986, plana 6.

FABRE I FORNAGUERA, Jaume: *Girona, entre 4 rius*. Ajuntament de Girona / Caixa d'Estalvis de Catalunya. Girona, 1986. Planes 33-34, 106, 118, 185, 188-190, 222, 235, 236.

El Mercadal de Girona, un barri transformat per l'expulsió dels religiosos. Revista de Girona, 113, (1985), Planes 305-311.

La Plaça de la Constitució. Punt Diari, 7 d'octubre de 1984, planes 6-7.
Primera aproximació a la història de la fàbrica Grober. Testimoniatges orals d'obrers que hi varen treballar. Suplement dominical de Punt Diari, 20 juny de 1982, planes 8-9.

La Gran Via de Jaume I. Punt Diari, 1 de febrer de 1985, planes 6-10.

MARQUÈS I CASANOVAS, Jaume: *Indrets de Girona*. Edició patrocinada per l'Ajuntament de Girona, 1981. Planes 12-16, 97-101, 135-150.

MOLÍ I FRIGOLA, Montserrat: *La desamortització en la província de Gerona (1835-1854)*. Tesi doctoral. UAB 1975. Pot consultar-se a l'Arxiu Històric de l'Ajuntament de Girona.

NADAL I FARRERAS, Joaquim: *"La Gerundense" (1842-1973): una fàbrica de paper*. Dins *Girona al segle XIX*. Editorial Gòthia. Girona, 1978. Planes 113-145.

NOLLA I BRUFAU, Josep Maria, i CASAS I GENOVER, Josep: *Carta arqueològica de les comarques de Girona*. Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, 1984. Plana 179.

Amb Pere Portabella mor una època de la Grober. Sense signatura. Punt Diari, 19 de març de 1985. Plana 7.